

psychopatisch gedrag herkennen,
je ertegen beschermen en
schade herstellen

Een destructieve relatie kan iedereen overkomen. Een geestelijke stoornis is niet altijd aan de buitenkant te merken. Destructieve mensen - psychopaten - doen zich meestal mooier voor dan ze zijn. Psychopathie is een diepe geestelijke stoornis, met als hoofdkenmerk: een ernstig verstoord geweten. Psychopathie is wijdverbreid, wordt sterk onderschat en richt grote maatschappelijke schade aan.

Destructieve relaties informeert u over wat psychopathie is, hoe je psychopatisch gedrag kunt herkennen, geeft technieken om je ertegen te beschermen en aanwijzingen voor herstel van schade die jij zelf, of iemand in je omgeving, hebt opgelopen. Bijzondere aandacht is er voor kinderen die in een afhankelijkheidsrelatie tot een psychopaat verkeren. Het boek besluit met tips voor hulpverleners en aanbevelingen gericht op preventie.

Foto © Petra van Wiet

Jan Storms is leraar in de vedische kennistraditie, de wetenschappelijke en spirituele traditie uit het oude India. Hij spreekt, schrijft, dicht en begeleidt mensen. Hij richt zich vooral op de mogelijkheden tot positieve ontwikkeling van het bewustzijn en maakt daarbij gebruik van de verworvenheden van de moderne en van de vedische psychologie. De aanleiding voor het schrijven van dit boek vormen de ervaringen van henzelf en anderen met mensen voor wie elke vorm van reële positieve ontwikkeling moeilijk of uitgesloten bleek en de zeer schadelijke impact van hun gedrag op mensen in hun omgeving. www.storms.org

Destructieve relaties op de schop Psychopathie herkennen en hanteren

19,99 EUR

STORMS JAN
DESTRUCTIEVE RELATIES OP DE SCHOP PSYCHOTHERAPIE H
902 79280 626481154
9090356 11/02/2014 11/02/2014
306
9789020203582

STORMS DESTRUCTIEVE RELATIES OP DE SCHOP

'Leest als een trein. Boeiend en toegankelijk' - KATHLEEN VERBEKEN IN PEELING

Destructieve relaties op de schop

Psychopathie
herkennen en hanteren

je hen niet meteen hebt herkend, wat mogelijk is, dan herken je de tekenen van ondergraving wel. In relaties die je uit eigen wil aangat, vormen alleen de zeer handige psychopaten die voldoende geduld opbrengen voor langetermijnverleiding een reëel risico. Als je alert bent op de tekenen en je je vertrouwen geleidelijk schenkt, dan staat tegenover het geweldige voordeel van het liefhebbend hart een aanvaardbaar risico. Je bent niet overdreven goedgelovig en ook niet ziekelijk wantrouwig. Je geeft - en riskeert - op een gezonde manier vertrouwen.

De winst

Mensen die na een destructieve relatie met succes het pad van herstel op gaan, maken een ontwikkeling door die hen ver uitilt boven het leven dat ze leidden voor de destructieve relatie. In de aanvang geldt vaak het tegendeel. Mensen die de prooi geworden zijn van een psychopaat komen steeds weer met de mededeling: 'Zij halen het slechtste in jezelf naar boven.' Op de confrontatie met psychopathie, deze intense geestelijke ziekte, en de eigen schaduwzijde die erdoor wordt opgeroepen, volgt een tegenbeweging: de bevestiging van intense geestelijke gezondheid. Als de prooi het donkere gegeven wegdrukt, dan is haar winst nihil. Maar als zij haar ervaringen onder ogen ziet, dan heeft zij de kans om elk negatief gegeven te transformeren en te integreren. De eigen schaduwzijde is getransformeerd tot een bondgenoot in je ontwikkeling.

Mensen die dit meemaken en het op een goede wijze te boven komen, worden nog waardevoller voor hun medemensen dan ze al waren. Ze hebben kennisgemaakt met een groter bereik van menselijke ervaring en hun bewustzijn verruimd. Vaak vormt dit het startpunt voor een krachtige spirituele ontwikkeling. Het is noodzakelijk om hiervoor het werk aan te vatten. Alleen zo haal je de winst ook werkelijk binnen.

M. van der ...

8 Aanbevelingen

Van elke twintig mensen die je op straat tegenkomt is er een die in mindere of meerdere mate lijdt aan psychopathie. Dat is een schokkende gedachte. In elke klas zijn er gemiddeld een of twee kinderen die aan psychopathie lijden of zullen lijden. Waarschijnlijk is er in een op de tien gezinnen met kinderen een psychopathische ouder. Onder leidinggevenden is het misschien een op de vijf. In Nederland en Vlaanderen leven wellicht tussen de 700.000 en de 1,2 miljoen mensen met psychopathische trekken. In Europa zijn het er rond de 36 miljoen.

Psychopathie is met gemak het grootste, meest intense probleem, met de meest vernietigende gevolgen, waar onze samenleving zich mee geconfronteerd ziet. Het is dringend nodig om dit probleem aan te pakken.

De psychopaat in de driehoek

De [psychopaat] vertoont zelf vrijwel nooit interesse in het probleem. Er was echter een wanhopige interesse bij familie, ouders, partners, broers, die lang en hulpeloos geworsteld hadden met een grote ramp waarvoor zij niet alleen geen remedie hadden gevonden en geen sociale, medische of wetelijke opvangmogelijkheden, maar ook geen volle en directe erkenning dat een zo klaarblijkelijke werkelijkheid bestond.

DR. HERVEY CLECKLEY IN *THE MASK OF SANITY*

Ten gevolge van de ietwat wonderbaarlijke onbekendheid van psychopathie en het vermogen van psychopaten om hun stroomis te verbergen, gebeurt het vaak dat medische professionals, bemiddelaars, hulpverleners, jeugdbeschermers, politiemensen en rechters niet onderkennen dat ze met een psychopaat te maken hebben. Er bestaat in verreweg de meeste gevallen een wereld van verschil tussen wat zij in enkele korte, oppervlakkige contacten van deze persoon te zien krijgen en wat deze in werkelijkheid is. Psychopaten zijn eropuit hulpverleners en justitie tegen hun prooi op te zetten. Helas slagen zij daar geregeld in.

met ongewild en onbedoeld desastreuze gevolgen voor de prooi.

De advocaat William Eddy getuigt hierover: 'Ik schreef het boek *Splitting* [Protecting yourself While Divorcing a Borderline or a Narcissist] na tien jaar als scheidingsadvocaat vele vaders en moeders te hebben vertegenwoordigd wier partner aan borderlinestoornis of narcistische persoonlijkheidsstoornis bleek te lijden of daar kenmerken van vertoonde. Aangezien ik de tien jaar daarvoor als therapeut had gewerkt, herkende ik deze persoonlijkheidsproblemen - maar ik realiseerde me aanvankelijk niet hoe succesvol zij kunnen zijn in het manipuleren en in de war brengen van juristen. In plaats van rationeel en beschermend op te treden, kan het proces in de familierechbank uiterst onvoorspelbaar zijn en werkt het ongelukkigere wijs valse beschuldigingen, agressief en soms gewelddadig gedrag en intens belasteren van de niet-borderlinepartner en niet-narcistische partner in de hand. Vele niet-borderlineouders en niet-narcistische ouders waren niet in staat zichzelf en hun kinderen te beschermen tegen mishandeling door de borderlinepartner of narcistische partner. In plaats daarvan werden zij getroffen met straatverboden, begeleide visitatie, financiële sancties en zelfs opsluiting, omdat de rechtbanken vaak meer overtuigd werden door de intense emoties en het gelaster van een borderliner of narcist, dan door jouw eerlijke weergave van de feiten. Ik noem hen "overtuigende lasteraars".'

Ik kan het bovenstaande helaas alleen maar bevestigen. Van alle gevallen die mij bekend zijn, is er slechts één waarin een geestelijk gezonde ouder het geluk aan zijn zijde vond, dankzij een verslag van de politie en het ingrijpen van een hogergeplaatste in de kinderbescherming die de eigen onderzoeker terugfloot. Ik zeg het niet graag, maar ik zie voortdurend dat jeugdbeschermers blindelings vertrouwen schenken aan moreel gehandicapte ouders die hun gebrek goed weten te verbergen, en zich niet zelden aan hun zijde scharen tegen de gezonde ouder, ten koste van de kinderen.

Het is van het allergrootste belang dat hieraan een einde komt. Dit kan alleen wanneer de betreffende beroepsbeoefenaren inzicht verwerven in psychopathie en de destructieve dynamiek in de driehoek van hulpverlener, psychopaat en prooi vroegtijdig herkennen en onschadelijk maken.

Welomschreven waarheidsvinding moet deel gaan uitmaken van de taak van jeugdbeschermers. Het zijn vaak extreem uiteenlopende verhalen die erop wijzen dat een van beide ouders aan een geestelijke

stoornis lijdt. Jeugdbeschermers moeten getraind worden in het herkennen van psychopathie en dienen sneller externe deskundigheid in te schakelen om (verborgen) geestesziekten vast te stellen of uit te sluiten.

Wanneer psychopathie wordt vastgesteld, dan is het belangrijk zich te realiseren dat de ziekte vooralsnog niet te genezen is. Op dit ogenblik komt het voor dat ex-partners, van wie de een aan psychopathie lijdt en de ander jarenlang mishandeld is, opgedragen wordt gezamenlijk therapie te volgen 'in het belang van de kinderen'. Dit wordt met de beste bedoelingen opgelegd, maar het heeft als resultaat de verdere traumatisering van de geestelijk gezonde ouder en het ondermijnen van zijn steun aan de kinderen.

Naar verluidt zal de diagnose psychopathie in de DSM-5 worden opgenomen en dan zal de diagnose vaker worden gesteld. Het zou verkeerd zijn daarop te wachten. Het is noodzakelijk om in de geestelijke gezondheidszorg de deskundigheid in het diagnosticeren van psychopathie te verdiepen en uit te breiden. Ook is het noodzakelijk dat medische beroepsbeoefenaren zich op de hoogte stellen van de gevolgen die het samenleven of -werken met een psychopaat heeft, en dat zij hun deskundigheid inzetten om getroffen familie en werknemers te ondersteunen bij hun herstel.

Preventie van psychopathie

Er is te weinig tederheid in de opvoeding van de kinderen. Mensen denken dat het een zwakte is, maar het is juist een teken van grote kracht.

HENDRIK JUCHTERS

In aanmerking nemend dat de meeste psychopaten verongelukte kleine kinderen zijn, moeten we dat wijdverbreide verongelukken voorkomen. In individuele gevallen zal dit vaak neerkomen op het beschermen van de kinderen. Het ligt voor de hand en is ook het meest aangewezen om de zorg voor deze kinderen naar te leggen bij naaste familieleden (die niet aan psychopathie lijden) met wie de kinderen reeds een band hebben.

Er is echter meer nodig voor preventie. Psychopathie is geen geïsoleerd verschijnsel. Het wordt in de hand gewerkt door de wijze waarop we onze samenleving hebben ingericht, de prioriteiten die we stellen en de wijze waarop we met kinderen omspringen. Om de voo-

dingsbodem voor psychopathie weg te halen is er een ingrijpende culturomslag nodig.

Kleine kinderen hebben zorg nodig, niet alleen voor hun fysieke behoeften, maar vooral voor het voeden van hun finste emoties. Dit is zorg die alleen gegeven kan worden in intieme relaties, zoals met vader en moeder en, wanneer de horizon van het kind zich verbreedt, met de grootouders en andere nauwe verwanten. De meervoudige en diepgaande positieve hechting die hierdoor ontstaat, vormt de basis voor een rijke hechting met zichzelf, een forse zelfstandigheid, exuberante creativiteit en vervullende relaties en het is een springplank voor spirituele verwerkelijking. Deze zorg en de hechting die hierdoor ontstaat kan niet worden gegeven door betaalde krachten.

Beatrijs Smulders, de bekende verloskundige en auteur, pleit voor een zwangerschapsverlof van een heel jaar. Zij en anderen verwijzen naar onderzoek waaruit blijkt dat bij jonge kinderen die in de kinderopvang worden ondergebracht stressstoelstanden ontstaan. In de meeste gevallen leidt dit niet tot psychopathie, maar het brengt wel traumatisering teweeg, of anders bekeken: een minder innige hechting die naar emotionele vlakheid tendeeft. Ik noem dit 'progressief minimaal narasme', een proces waardoor generatie na generatie de vitaliteit van het innerlijk afneemt.

De behoefte aan veilige hechting is niet plotseling vervuld wanneer een kind een jaar oud is. In de ontwikkeling naar zelfstandigheid is er een eerste cesuur van betekenis rond het zevende levensjaar. Tot die tijd zou ieder kind steeds het gevoel moeten hebben: 'Moeder is thuis.' Dit hoeft niet te betekenen dat moeder er in concreto steeds is; het gevoel van vertrouwdheid is met deze uitdrukking het meest tastbaar te omschrijven. Een dergelijk basisgevoel, stil in de achtergrond, dat elke vezel van je wezen doordrongen heeft in de eerste jaren van je bestaan, blijft een dragende kracht voor het hele leven.

De menselijke soort heeft in vrijwel het hele verloop van haar ontwikkeling een samenleving gekend waarin de verschillende geslachten met elkaar samenleefden. Er was geen sprake van de generatie-apartheid die in onze geïndustrialiseerde samenleving met haar overvragende kerngezinnen heerst. In normale omstandigheden zijn er voor elk kind meerdere volwassenen en oudere kinderen bij wie het op ieder ogenblik terecht kan. In onze samenleving is die verhouding echter het grootste deel van de tijd omgekeerd: 1 op 0,2 (kinderopvang) of zelfs 1 op 0,05 tot 0,03 (school). De omgang met leeftijdsgenootjes is be-

langrijk, maar voor de overdracht van cultuur – van het grootste belang voor de innerlijke vorming – zijn kinderen in de eerste plaats afhankelijk van de interactie met ouderen. Onvoldoende overdracht van wijsheid uit de oudere generaties doet een kinderachtige, oppervlaktige cultuur ontstaan, die nauwelijks relevant is voor de ontwikkeling van de ziel. PEPs en EEPs (peer-educated en entertainment-educated populations) zijn als samenleving stuurluipers op een wijze die doet denken aan psychopathie bij individuen.

Verantwoordelijkheid naar morele draagkracht

Wee het land waar de koning een kind is.

PREDIKER, 10:16

Het gegeven dat circa 5% van de bevolking geen behoorlijk functionerend geweten heeft, is een probleem van de eerste orde. Deze geesteszieke mensen hebben vaak een hang naar macht en niet zelden weten ze verantwoordelijke posities te bezetten. We moeten terdege beseffen hoe gevaarlijk hun invloed wel is en hoe schadelijk de gevolgen van hun gedrag. De samenleving heeft het recht en de plicht zich hiertegen te beschermen.

In plaats van mensen die aan psychopathie lijden vrij spel te geven en slechts in uitzonderlijke gevallen vergeldend op te treden, moeten we hun bevoegdheden en handlingsvrijheid aanpassen aan de verantwoordelijkheid die zij naar behoren kunnen dragen.

Het is reeds gebruikelijk dat voor allerhande betrekkingen psychologische tests worden afgenomen. Met deze tests is het jammer genoeg niet mogelijk om vast te stellen of uit te sluiten dat iemand lijdt aan psychopathie. Met aangepaste tests zou dit beter mogelijk zijn en in een aantal omstandigheden lijkt me dit zelfs noodzakelijk. Mensen die in hun werk te maken krijgen met kwetsbare personen, met kinderen bijvoorbeeld, zouden op psychopathie gescreend moeten worden. Een dergelijke, zeer zorgvuldige screening acht ik ook noodzakelijk voor het bekleeden van posities waarin iemand de verantwoordelijkheid draagt voor grote groepen mensen, voor leidende posities in grote bedrijven, in maatschappelijke organisaties en in het bestuur van de samenleving.